

נטע הלפרין

צילום: אבישג שאר-ישוב

עשרה ספרים פרסמה סופרת הילדים והנוער דנה אלעזר הלוי עד כה, ומעולם לא ערכה השקה לכבוד אחד מהם. "למה? כי בכל פעם שמזמינים אותי להשקה בא לי למות", היא אומרת לקראת סיום הראיון, כשאנחנו לובשות את המעילים ומתכוננות לצאת אל הקור שממתין מחוץ לבית הקפה. "אני לא בשום ברנז'ה, אני לא אהבת את ההתחככיות, והשקה היא מין יצור כלאיים כזה, כי חוגגים ספר שבעצם אף אחד לא הספיק לקרוא. יש איוו חריקה בהגדרת האירוע".

ייתכן, אבל החגיגה היא בעיקר קר לכבודך. "אין לי שום דבר נגד חגיגות ושמחות, גם אם אני עצמי לא אלופה בציון ימי הולדת וכל מיני מאורעות. אני פשוט לא רגילה להיות בפרונט".

בהינתן שמעטים אירועי ההשקה הספרותיים שנצטער בלב שלם אם נחמיץ אותם, אפשר להודות לאלעזר הלוי על הפיכתן ומודעות היתר שפרגנו לנו עוד ערב של בינג' על הספה. אבל העיר האגב הזו בכל זאת מבליטה את הסתירה בין ההצלחה יוצאת הדופן של ספריה, לבין האלמורניות – מילה שהשתמשה בה יותר מפעם אחת בשיחה – של שמה בקרב קהל הקוראים.

"שליחות חשאית", סדרת מתח בת שבעה ספרים על מתבגרים שמוצאים את עצמם עובדים בשרות המוסד (כל ספריה יצאו בספרי רי אחוות בית ידועות ספרים) מכרה עד היום למעלה מ-150 אלף עותקים – נתון שכל סופר ישראלי היה חוגג. "אור נגד פו", סדרה המיועדת לגילאים צעירים יותר (6-10) מכרה אלפי עותקים. וגם ספרה החדש, "אמת וצדק 1: פרשת מור", הראשון בטריילוגיית "אמת וצדק", אך יצא וכבר התקבל בהתלהבות מצד קוראיה הצעירים, אלה שגודשים את תיבת ההודעות באינסטגרם ועומדים בתור לחתימה באחד ממפגשיה הרבים בבתי ספר.

"זה מעצבן כששואלים אותי: 'אז מתי תכתבי ספר למבוגרים?'"

מכירות של מאות אלפי עותקים הפכו את **דנה אלעזר הלוי** לאחת הסופרות המצליחות בישראל, אבל בגלל המעמד הנחות של ספרות הילדים והנוער, רק מעטים יודעים על כך. עכשיו היא מוציאה ספר חדש, "פרשת מור", ומספרת על האב איש המוסד שנעדר מחייה, ההתעמרות שראתה בעולם הספרות והעיתונות ואיך בכלל גילתה שהיא יכולה לכתוב

המשך מעמ' 1

ההסבר לסתירה הזו פשוט: כיון שראל, ספרות לילדים, ובעיקר ספרות לנוער, היא נטולת יוקרה. יש מין מוסכמה כזו בארץ, של פיה אם לסופרת או סופר יש את הכישרון או אפילו היכולת הטכנית להעמיד ספר של 300 עמודים, או שיכתבו רומן; אם אתה כותב, כתוב למבוגרים, טוענת אלעזר-הלוי. "זה מעצבן. בעיקר כששואלים אותי, או מתי תכתבי ספר למבוגרים? כלומר – מתי תכתבי ספר באמת? זה מטריד אותי לא רק כי זה פוגע ברגשותי, לא רק כי זו תפיסה מוטעית, אלא כי במקביל יש כל הזמן את הקנינה הזאת על הנוער שלא קורא ועל כך שאין שום דבר שיסיח את דעתי מהמסכים".

אז מבחינתך זו שליחות, או שזה הקהל שאת רוצה לכתוב לו?

"אני נהנית לכתוב לילדים ונוער, אני שמחה שאני נהנית מזה וזה חשוב בעיני. אבל אני מודעת לכך שאני כותבת לשכבת גיל שכמעט אף אחד לא כותב עליה".

אולי השילוב הזה שבין שליחות להנאה הוא שדחף את אלעזר-הלוי לפרסם את "פרשת מור", ספר שהכתיבה שלו הפעילה לא מעט טריגרים, ונגעה בלא מעט נקודות כאובות. גיבורת הספר היא רמה כרמון, בת 15 מתל אביב, בת לאם יחידנית, שעוברת עם אימה למנוה, יישוב קהילתי יוקרתי. כבר כיום הראשון ללימודים היא מבינה בהערכה המפתיעה שמפגינים התלמידים כלפי דמותו הממגנטת של ירון מור, ראש המועצה: כריזמטי אך מדבר בגובה העיניים, עסוק ומצליחן ודיין מכיר כל תלמיד בשמו. עם הבלור רית הנערית והסניקס מור שובה את תלמידי התיכון בקסמו וגורם להם להתחרות זה בזה על מנת להתקבל ל"תורן", קבוצה נבחרת של תלמידים בהנהגתו, שתוכן פעילותה נשמר בסוד.

החיים החדשים במנור מאירים לרמה פנים. היא אפילו מתקבלת ל"תורן". ודווקא כשהכול הולך חלק, רמה נוכחת שאימה, האאוטסיידר החמוץ של הכיתה, מתעקש לשוב ולהסב את תשומת לבו לצדדים האפלים באישיותו של מור. למורת רוחה, רמה כבר לא יכולה להתעלם מכך שירון מור נוטה לצאת מגדרו על מנת להקסים ולכבוש מישהו ברגע אחד, וברגע הבא הוא משפיל ורוי מס אותו עד עפר. שהוא עושה שיש מוש מניפולטיבי ואפילו נפשע בכוחו ובאינטליגנציה הרגשית שלו על מנת לשלוט, לפלג, להשית ולפגוע באנשים, כשהוא

מפעיל למטרותיו בני נוער, אוכ' לוסיה נלהבת לרצות, נוחה לה שפעה ולא מודעת לפגיעותה. "פרשת מור" הוא לא רק ספר מהנה וקולח, אלא גם מתור חכם. המתח שבו נבנה באופן איטי והדרגתי, החלוקה לטובים ורעים איננה חד משמעית וגם ירון מור וגם רמה הן דמויות עגולות ומורכבות. לרמה, שנהגתה גית מתשומת הלב שמרעף עליה ראש המועצה הנערץ, יש בעיקר מה להפסיד אם תעשה את הדבר הנכון ותפעל נגדו, וההבנה הזו מניעה תהליך התבגרות מואץ ומעצב.

את מוזהאת את עצמך בגיבורה שלך?

"אני זוכרת את עצמי כגיל שלה. צפיתי ביותר מדי פרקים של 'פרקליטי אל-איי' והיה לי חלום להילחם למען הצדק. כשאנחנו ילדים, הפער בין האופן שבו אנחנו חושבות שמבוגרים אמורים להתנהג לבין האופן שבו אנחנו תופסים אותם מתנהגים בפועל ממש מהמם אותנו. אני זוכרת את עצמי קטנטנות, ממתנה

סיבה. התעמרות בעבודה הפכה בשנים האחרונות לנושא חם, אך לאלעזר-הלוי חשוב להדגיש שההתפתחות הזו אירעה הרבה אחרי שהיא התחילה לכתוב את הספר. "במקרה יצא שאני כותבת על נושא שהוא הכי חם כרגע".

ובכל זאת, היו פרסומים שה שפיעו על העלילה או הכתיבה? "כן. במקביל לכתיבה התחילו להתפרסם כל מיני כתבות, למשל הכתבה של תמר קפלנסקי ב'הארץ' על יהודה נוראל (עיתון נאי שלאחר פטירתו הואשם על ידי מספר נשים בהתעללות נפגרות מואץ ומעצב).

"היה בכיר שנהג להתפרץ בעברית עשירה על טעויות קטנות לעיני כולם. והיה את המישהו החלש שנכנסים בו בפומבי, באופן סדרתי, והיה גם מעקב צמוד ואובססיבי לראות שאנחנו עובדים"

אליו, אני ממש יכולה לשרטט את ההתבגרות המקצועית והאישית שלי לפי התגובות שלי לסוגיות האלה. זו אחת הסיבות שאני מרגישה שיש הרבה ממני בספר הזה".

בגלל טעות הגהה

מי שפועל בלב תעשיית הספר רות מכיר את המסלול הלא פחות ממטאורי שלה מימיה כמגיחה, דרך תפקידים בכירים בתחום העריכה והתרגום ועד לפריצה המפתיעה לא פחות כסופרת. "מגיל צעיר וכל חיי הבוגרים אני עובדת בעולם הכתיבה, העיתונות והמו"לות", אומרת אלעזר-הלוי, בת 51, אם כי הנתון הזה נראה דמיוני לנוכח המראה הצעיר לה כעיס שלה. במקביל ללימודי התואר הראשון בספרות ערבית ולימודי המזרח התיכון התחילה לעבוד כמגיחה במקומו, ומשם המשיכה ל"העיר" ול"העולם הזה" בתפקידי שכתוב ועריכה. במקביל עבדה כמגיחה בהוצאות ספרים. "אפשר להגיד שהוסללתי למקצוע", היא אומרת בחיך, ומתייחסת לאימה, צילה אלעזר, מתרגמת

דנה אלעזר-הלוי חותמת על ספריה בשבוע הספר. "אפשר להגיד שהוסללתי למקצוע" צילום: איציק בירן

"לא פחות משאני חשה תסכול כלפי המתעמרים, כך אני מתוסכלת מהמתבוננים והשותקים, אלה שמסכימים שזה לא בסדר, אבל בזאת מסתכמת התרומה שלהם"

שית, נ"ה). אני הכרתי את יהודה מהתקופה שעבדנו במעריב ואני ערכת את מדור הספרות. היינו באותם מסדרונות".

"לא שמעתי עליו אבל מה שלקחתי ממנו לדמות של ירון זה את האלמנט של הצ'ארמה כמו נוראל גם ירון מקסים גברים וני שים, צעירים ומבוגרים, ויודע להשתמש באופן מתוחכם וערמומי בכוח שלו, ואני בטוחה שכולנו נתקלנו בכירים בעלי כוח שעשו שימוש לרעה בכוח הזה. ואף על פי שאני לא הטיפוס שנטפלים

עטיפת הספר החדש. למטה: נציגים מהסדרות המצליחות "אור נגד פז" ושליחות חשאית" צילומים: אחוזת בית/דיעות ספרים

מחלקת העיון ב"כתר". במקביל התחילה לתרגם ועד היום היא נחשבת מתרגמת בכירה ומבוקשת.

אך כמעט על כל סכיכות הע" בודה הללו הוטל צל בדמות הבוס המתעמר הדמויות התחלפו, עוצמת המועקה נעה בהתאם לטמפר-מנט ולסוגי הטנטורום שהופגנו, אבל השורה התחתונה היתה וזהה תמיד – הניסיון ללמוד לחיות עם ולצד משחקי הכוח, נפתולי השליטה וההתפרצויות הגחמניות של הדמות הבכירה. "אני ממש זוכרת כאילו זה היה אתמול. זה היה עובד בכיר באחד העיתונים, שיצא ביום אחד מהחדר, צעד בנחישות לעבר חברה שלי, שעבדה לצדי כמגיחה ומשככת, ובמשך שעה ארוכה עמד אדום כולו וצרח השפלות איומות. אני כמובן לא זוכרת על מה, אבל אפשר לתאר – על טעות הגהה, מה זה כבר יכול להיות. וכולנו עמדנו המומים ממוסמרים למקום. עבורי, השתיקה הזאת, זה פשוט אכל אותי. ואני אומרת לעצמי, מה

יכולתי לעשות? הייתי מגיחה שם. ניכר שהיא עדיין מתחשבת עם עצמה על הרגע הזה. מי שמשפיל בפומבי סומך על כך שרוב האנשים פשוט יעמדו משותקים.

"אני לא כועסת על עצמי, אבל זוכרת את הסיטואציה. אחר כך, באחת ההוצאות, היה בכיר שנהג להתפרץ בעברית עשירה ביותר על טעויות קטנות לעיני כולם. ושוב כולם שתקו וגם אני שם היה אביוו שיטתי בכלום. זאת אומרת, היו השפלות אישיות, והיה את המישהו החלש שמאזרים ונכנסים בו בפומבי, באופן סדרתי, והיה גם מין מעקב צמוד ואובססיבי לראות שאנחנו עובדים ובעיקר לשר אי שביעות רצון תמידית מכולנו; הדלתות היו שקופות, והוא היה חג סביבנו. מיותר לציין שכל הבכירים האלה תמיד נורא שמאלנים, וכל כך אכפת להם מזכויות אדם וכאלה".

המפנה חל בעבודה במקום אחר, שבו המתעמר היה מתעמרת. אלעזר-הלוי מסרבת לנקוב בשמות, אבל מודה שההתנסות עם אותה בכירה היתה קשה לה במיוחד. "הייתי חוזרת הביתה עם רעד פיזי, וזו לא היתה רק אני, זה היה כאילו היא קראה את המדריך איך לתעלל בעובדיך", היא אומרת. "היא נהגה לבטל החלטות מקצועיות של עובדות ותיקות ומי נוסות – בלי למצמץ, ותוך השפלה פומבית. היא אהבה להטיל פחד, לפעמים רק על ידי האופן שנהגה לזמן אנשים לחדר, ואם היה מיוחדת, זה לסכסך בין עובדות ולהסית אותן זו כנגד זו. אבל השיא מבחינתי התרחש כשהיא נתנה יד לעוול מול עובדת, שהיתה בהריון ובכל זאת נמצאה הפרצה כדי לפטר אותה".

ההבדל בין המקרה הזה למקרים האחרים היה ההבנה הפתאומית של אלעזר-הלוי, שדבר לא יאונה לה אם תרים קול ועקה. "כל האנשים שתיארת לי פעילים עד היום וידועים בהתנהגות שלהם, אבל איכשהו אני מעולם לא ספגתי מהם את מה שספגו האחרים. האש לא כוונה אליי. וכשקרה העניין עם העובדת, וזה התחיל לכרסם בי כמו בפעמים הקודמות, הבנתי שלצאת נגד הבכירה לא יעלה לי שום דבר, ושגם אם כן, איי קן טייק איט. ואגב, הרבה מהאומץ להילחם הוא תלוי ביטחון כלכלי".

כלומר? "היו שם אנשים חלשים ממני ביכולת שלהם, שהאפשרות לאבד את מקום העבודה היתה מסוכנת יותר מאשר במקרה שלי, היות שאני מתפרנסת גם מתרגום והבסיבות המשפחתיות שלי הרבה יותר סבירות. ברגע שהבנתי את זה, הפכתי לאדם שעומד מולה בכל מיני סיטואציות והייתי מאוד חזקה ולוחמנית, וכשהחלטנו למחות נגדה ממנה עשיתי את זה בלי למצמץ".

אלעזר-הלוי שרה במקהלות מילדותה, ואף הקימה חמישייה קולית שאותה היא מובילה בקול המצור-סרפן שלה, ודווקא שם היא

תמי שם טוב. "סופרת נפלאה"
צילום: אייל טואג

גילתה שהאש יכולה להיות מכונת גם אליה. "הצטרפתי למקהלה מצוינת, אחת הטובות בארץ", היא מספרת. "כשהגעתי לשם לא האמנתי למה שמתרחש לנגד עיני: המנהל הארגוני הוא בריון, גם רוח, צורח ונובח – הישראלי המכוער בפאות המוויקה הקלאסית. שאלתי את אחת הזמרות, איך אתם נותנים להתנהגות כזאת לקרוב? וגם היא וגם המנצח אמרו, כן, הוא כזה, אבל הוא נורא מוכשר, ובלבד הוא איש טוב. ובעוד אני שואלת את עצמי מה לעשות, כי בכל זאת, רק הרגע הגעתי, זה קרה: הוא השפיל אותי אישית, מול כולם".

באותו רגע קשה להיחלץ מהאלם.

"לא היתה כאן שום הפתעה, הוא ידוע כבריון ועדיין, כשזה קרה לה, את נשתלת ברצפה. החוסר אונים, השיתוק הזה, זאת טראומה. ורק אחרי שהספר יצא הבנתי שעם כל הכבוד לזה שהגנתי על העובדת בהוצאה, אני לא חושבת שהספר היה נכתב לולא החוויה הזאת. לא פחות משאני חשה תסכול כלפי המתעמרים, כך אני מתוסכלת מהמתבוננים והשותפים, אלה שמסכימים שזה לא בסדר, אבל בואת מסתכמת התרומה שלהם".

היעדר כפול

פרטים מהביורפיה, מהמאויים והפצעים של אלעזר הלוי אפשר לאתר גם ב"שליחות חשאית", הסדרה המותחת והקצבית שהפכה אותה לשם כה מוכר בעולם הילדים. על הנייר מצטיירת ילדותה כחוליה מתבקשת בדרך למי שהיא היום – נשואה באושר, אמה לשני בנים, עם קריירה מצליחה כסופרת ומתרגמת. היא נולדה וגדלה בצפון תל אביב, אמה שירתה זמן מה במוסד לפני שעברה לתרגום ואביה עבד במוסד במשך שנים. היא היתה תלמידה טובה ותולעת ספרים ששרה במקהלות ושירתה בצבא ב-8200. אך מבט מקרוב מבהיר שלא תמיד הכל היה ורוד. כמו נועם, מגיבורות "שליחות חשאית", גם אלעזר הלוי גדלה

בפועל במשפחה חד-הורית. "ההורים שלי התגרשו כשהייתי בת תשע, אבל נפרדו הרכה לפני", היא מספרת. "זה היה מאוד חריג אז. הייתי היחידה בכיתה, ואולי בבית הספר, שהורים שלה היו גרושים. זה לא שאבא שלי נעדר לחלוטין מחיי, אבל בגלל העבודה שלו, במשך תקופות ארוכות הוא לא התגורר בארץ, כך שההיעדר היה כפול".

אביה התחתן בשנית, לאישה שלה הוא נשוי עד היום, "ואנחנו לא בקשר איתה בשום צורה", היא מספרת. "אבא שלי בא לבקר אותנו, הוא סבא לילדים שלי ושל אחי, אבל היא לא מעוניינת בקשר איתנו. הפעם האחרונה שראיתי אותה היתה בחתונה שלי, וגם אז היה ספק אם הם יבואו. ויש לי חצי אח, שבפעם האחרונה פגשתי כבר המצווה שלו. הוא צעיר ממני בעשר שנים, אבל היום אני לא בטוחה אם אוהה אותו ברחוב. אף פעם לא הבנתי מה הסיבה לנתק הזה. ואני חנו גם ככה קלישאה של משפחה אשכנזית קטנה. ליל הסדר שלנו מנה כל חיי חמישה אנשים".

והמחסור הכלכלי, זה גם משהו שהרגשת כילדה? "כן. אבא שלי אמנם שילם מזונות אבל גם במובן הזה הוא לא היה מאוד נוכח. גדלתי בתודעה שצריך לצמצם. כשלכולם היתה טלוויזיה צבעונית אנחנו ידענו שלא תהיה. לא חיינו במחסור, אבל

היתה לי תודעה מפותחת של מה יש ומה אין ומה אי אפשר לבקש כדי לא להכביד על אמא שלי". היא נשואה לאבירם הלוי, סא"ל במיל, איש הייטק ומחבר רב המכר "סיירת מטכ"ל – המבצעים הגדולים של היחידה", והנישואים הביאו איתם גם את המשפחה הגדולה שתמיד חלמה שתהיה לה. "המשפחה של בעלי היא ממש תמונת ראי. יש לו ארבעה אחים ולבת הזוג של אבא שלו עוד שלושה ילדים, תחשבי כמה בני-דודים יש לילדים שלי. היום ליל הסדר שלי מלא. עשרות אנשים. היות שרוכב בני המדבר שפחה גרים בכפר יהושע, ויש כל כך הרבה משתתפים, אנחנו עורכים את הסדר בלול".

גם אני יכולה

לכתיבה אלעזר הלוי הגיעה במקרה. "בכל פעם שאנשים היו אומרים לי משהו כמו נו, אז מתי כבר תכתבי ספר בעצמך, לא רק שזה לא דיבר אליי, זה קומם אותי". אבל הרגע הזה הגיע, ודווקא בעקבות מפגש אקראי עם סופר מתח לילדים ולנוער, היא מספרת. "אף פעם לא היתה לי שאיפה להיות סופרת. מי יודע למה דווקא הוא עורר בי את המחשבה הזאת, שאולי גם אני יכולה".

גם היא לא יכלה לצפות את ההצלחה של "מבצע מנהטן",

יניץ לוי. "גבוה במכירות"
צילום: מגד גוזני

הראשון בסדרת "שליחות חשאית". "הוא נכנס ישירות לרשימת רכי המכר, ושהה שם עשרות שבועות", היא מציינת. "זה היה מאפס למאה. אנשים הסתכלו ושאלו מאיפה בא הדבר הזה".

היא מתרחת כשהיא מדברת על מעמדה הנחות של ספרות הילדים והנוער את חיצו האשם היא מפנה כלפי המתווכים – עורכי מדורים עיתונים שמקצים לספרות ילדים ונוער מקום מועד; מורים ומורות שלא מעודכנים בעולם ספרות הילדים; הוצאות ספרים שלא משקיעות בספרים לנוער או חנויות שמקצות לספרים האלה מקום צדדי ונשכח. "ברור לי שמדובר בקהילות חברות, שגם ככה נאבקות, אבל אי

אפשר שלא לדרוש שיתחברו לספרות הילדים והנוער. אחר כך אתם מקוננים שנמכרים פחות ספרים ושילדים לא יודעים לקרוא. או איפה אתם?"

יש סופרים שמצליחים, כמו, גם בלי הבוסת התקשורת. "נכון, אם כי יש לציין שההוצאה שמאחורי משקיעה בי המוצב שנוצר הוא שיש סופרים מופלאים ואיכותיים, שמוכרים בכמויות חסרות תקדים, וכל זה מתחת לרדאר. תעברי ברחוב ותשאלו מי זאת תמי שם טוב, סדר פרת נפלאה ומצליחה, ואף אחד לא יידע להגיד לה מאיפה ברנע-גולדברג, שכתבה את "כראמל", היא פנומן, ואם אין לך ילדים בגיל המתאים, אין סיכוי ששמעת עליה; זה מטורף. דבורה עומר וג'לילה רון פדר הן סופרות אהובות ומוערכות. אולי כשאת אוציא 150 ספרים, אנשים ישימו לב. נכון לעכשיו, אני אלמונית לחלוטין. ואני לא מתוסכלת מזה".

בהחלט מותר לך להיות מתורסכלת מזה. "אני מתוסכלת בשביל הענף שלי. מבחינת מכירות בספרות מקור, מאירה, יניץ לוי ואני נמציאים בראש הטבלאות. או אנחנו סופרים את הכסף כל הדרך אל הבנק, אני מתפרנסת יפה, אבל אם הייתי כותבת למבוגרים באותו סדר גודל של הצלחה הייתי במקום אחר לגמרי".